

Годишен извештај на Комисијата
за заштита од дискриминација за
2015 година

Март 2016 година

СОДРЖИНА

ВИЗИЈА.....	3
МИСИЈА	3
ВРЕДНОСТИ И ПРИНЦИПИ.....	3
ИЗВРШНО РЕЗИМЕ	4
ПОСТАПУВАЊЕ ПО ПРЕТСТАВКИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА	6
СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ.....	6
БРОЈОТ НА ПРЕТСТАВКИ ДО КОМИСИЈАТА	6
Обработка и затворени податоци.....	7
НАЧИН НА РЕШАВАЊЕ ПРЕТСТАВКА	7
ПОДНОСИТЕЛИ НА ПРЕТСТАВКА.....	8
ПОДАТОЦИ ПО ОБЛАСТИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА	9
ПОДАТОЦИ ПО ОСНОВИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА	9
ОД ПРАКТИКАТА НА КОМИСИЈАТА.....	11
Случај 1: Утврдена дискриминација по основ на возраст и личен и општествен статус.....	11
Случај 2: Утврдена дискриминација по основ на етничка припадност – Роми	12
Случај 3: Утврдена дискриминација по основ на пол	13
Случај 4: Не се постапува по претставка	14
Случај 5: Случај на запрена постапка	14
Случај 6: Не се постапува по претставка	15
Случај 7: Не се утврди дискриминација по основ на личен и општествен статус и социјално потекло.....	15
Случај 8: Не се утврди дискриминација по основ на етничка припадност.....	16
Случај 9: Не се утврди дискриминација по основ на државјанство	17
Случај 10: Не се утврди дискриминација по основ на возраст.....	18
СОРАБОТКА.....	19
Соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје.....	19
Конференција на Комисијата за заштита од дискриминација.....	19
Работилници со единиците на локалната самоуправа	20
Студиска посета во Австрија.....	21
Конференција за размена на искуства со австриската инфраструктура за еднаквост во Скопје	21
Истражувања на Комисијата за заштита од дискриминација.....	23
Разлика во плати врз основа на пол на национално ниво.....	24
Стереотипи, предрасуди и дискриминација во образованието: Фокус на учебниците за основното образование.....	24

Анализа на хармонизираноста на домашното законодавство за еднаквоста и недискриминацијата	25
Модули за обука за концептот на анти-дискриминација	25
Соработка со Здружението на граѓани ХЕРА	25
Изградба на капацитетот за решавање случаи на дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет	27
Обука за односи со јавноста на членовите на Комисијата.....	27
Студиска посета во Холандија.....	28
Развој на внатрешен протокол за утврдување на постапката за постапување во случаи за заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет	28
Кампања на Комисијата за заштита од дискриминација.....	29
Потпишување на меморандуми за соработка.....	30
Потпишување на меморандум за соработка со Сојузот на синдикати на Република Македонија.....	30
Меморандум за соработка со Хелсиншки комитет за човекови права.....	31
Соработка со Канцеларијата на Високиот Комесар за Човекови Права при Обединети нации .	32
Самоиницијативни постапки за дискриминација	33
Учество на настани	34
Соопштенија за јавност.....	37
Информации од јавен карактер.....	38
ИЗВЕШТАЈ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН ЗА 2015 ГОДИНА	38
Буџетски ограничувања.....	38
ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ.....	41

ВИЗИЈА

Остварување и унапредување на човековите права и нивна заштита, надминување на стереотипите и елиминирање на секаков вид на дискриминација, согласно позитивните законски прописи во Република Македонија.

МИСИЈА

Креирање и градење на правично и праведно општество без дискриминација, со директна поддршка на жртвите на дискриминација, информирање и едуцирање на граѓаните за феноменот на дискриминација, јакнење на капацитетите на други организации и институции за препознавање и борба против дискриминацијата и со други активности кои ќе овозможат максимално искористување на расположливите ресурси за остварување на визијата

ВРЕДНОСТИ И ПРИНЦИПИ на кои се базира работата на Комисијата се: *независност, доследност, законитост, одговорност и објективност, конструктивност и правичност при донесувањето на мислењата и препораките, транспарентност, соработка, солидарност.*

Комисијата за заштита од дискриминација е основана со Законот за спречување и заштита од дискриминација, кој е усвоен од страна на Собранието на Република Македонија на 8 април 2010 година (објавен во „Службен весник на РМ“, бр. 50/2010 од 13.04.2010).

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Почитувањето на човековите права и слободи, недискриминацијата и еднаквоста претставуваат основни вредности на едно демократско општество. Тргувајќи од ова и Република Македонија следејќи ги верно придобивките на современото општество донесе Закон за спречување и заштита од дискриминација со кој беше формирано и соодветно тело односно Комисија за заштита од дискриминација (во понатамошен текст Комисијата) која работи согласно овој Закон.

Комисијата за заштита од дискриминација претставува централен национален авторитет за спречување и заштита од дискриминација во Македонија, а воедно и институција за афирмација и промоција на еднаквоста, недискриминацијата и толеранцијата.

Согласно член 24 став 4 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, Комисијата секоја година доставува извештај до Собранието на Република Македонија со кој дава отчет за сработеното во текот на изминатата година. Во контекст, пак на членот 17 од споменатиот акт согласно кој манмдатот на членовите на Комисијата изнесува 5 години, овој извештај, воедно е и последен извештај на првиот состав на Комисијата (2011-2015).

Овој извештај се однесува на периодот од 1 јануари до 31 декември 2015 година и содржи информации за реализираните активности и постигнатите резултати на Комисијата во текот на целата година. Врз основа на тие информации односно од досега сработеното може да се согледа дека Комисијата се етаблира меѓу институциите кои што работат на полето на заштита од дискриминација, афирмација и промоција на еднаквоста, недискриминацијата и толеранцијата.

Комисијата за заштита од дискриминација има континуирана соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје. Во оваа смисла, во текот на 2015 година беа реализирани: две конференции, една студиска посета, а беа спроведени и 3 истражувања. Исто така, покрај работата на проекти, а со поддршка на Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Комисијата активно организирале 8 регионални работилници, дебати, семинари и обуки поврзани со своите надлежности.

Во соработка од Здружението на граѓани Х.Е.Р.А, Комисијата учествуваше во имплементација на проектот: „Зајакнување на владеењето на правото на ЛГБТИ лицата“ и согласно тоа спроведе 5 активности, односно 2 обуки за зајакнување на капацитетите на членовите на Комисијата, анализа на потребите на членовите на Комисијата, студиска посета, подготовка на Протокол за утврдување на постапката за постапување во случаи за заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет, кампања за промоција на видео спот „За нација без дискриминација“, односно промовирање на концептот на еднаквост и човековите права.

Во однос на редовните работни средби Комисијата во текот на 2015 година одржа 40 работни средби и седници на прашања кои беа актуелни истата година.

Комисијата за заштита од дискриминација во 2015 година потпиша Меморандум за соработка со Сојузот на синдикати на Република Македонија.

Комисијата и оваа година се соочи со проблемот на недостаток од финансии што може да влијае на ефикасното извршување на работите од нејзина надлежност. Покрај тоа, еден од проблемите е и недостатокот на стручна служба на Комисијата. Овие прашања сеуште остануваат предизвик за Комисијата за следниот период на нејзиното дејствување.

Комисијата во 2015 година се соочи со многубројни проблеми и препреки во работата на Комисијата, од типот на непостоењето на финансиско одделение на Комисијата, недостаток на стручни лица, односно информатичари за ефикасно водење и ажурирање на веб страната и постоечкиот софтвер за податоци на Комисијата, како и проблеми со навремено и ефикасно испраќање и примање на пошта.

Независно од наведените проблеми, експертноста на членовите на Комисијата и стручните лица прераспределени од други институции, односно ангажирани лица, и поддршката од Мисијата на ОБСЕ во Скопје, и Здружението на граѓани ХЕРА, придонесе кон ефикасно и ефективно работење на Комисијата.

Во 2015 година Комисијата ја продолжи соработката со Македонското здружение на млади правници, согласно програмата „Проект на УСАИД за заштита на човековите права“ финансиран од УСАИД Македонија, со главна цел на воспоставување и овозможување на континуирана правна едукација на младите правници од областа на човековите права и слободи и унапредување на капацитетот на владеење на правото. Согласно овој проект, на Комисијата во текот на 2014 и 2015 година и беа обезбедени правници – практиканти, за административно стручните потреби на Комисијата.

Членовите на Комисијата во последната година од нивниот мандат активно работеа и соработуваа со домашните институции, меѓународните институции, невладините организации, експерти за човекови права како и со самите граѓани во остварување на нејзините цели поставени во Стратешкиот план на Комисијата. Членовите на Комисијата за заштита од дискриминација, за успешната соработка од 2011 до 2015 година, изразуваат голема благодарност до сите релевантни институции/организации, особено до Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Македонскиот центар за меѓународна соработка, Академијата за судии и јавни обвинители, Здружението на граѓани Полио Плус, Здружението на граѓани ХЕРА и сите останати институции и организации без чија соработка и придонес која ја дадоа во имплементација на активностите Комисијата не би била ефективна до тој степен на исполнување на нејзината мисија и визија.

ПОСТАПУВАЊЕ ПО ПРЕТСТАВКИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Комисијата за заштита од дискриминација има надлежност да постапува по претставки, како и да носи мислења и препораки по однос на истите.

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

Податоците за примените и обработените предмети како и нивниот конечен исход се регистрираат во база на податоци. Ова овозможува да се следат трендовите во областа на дискриминацијата во поглед на формите, областите на дискриминација итн.

БРОЈОТ НА ПРЕТСТАВКИ ДО КОМИСИЈАТА

Во периодот од 1 јануари до 31 декември 2015 година до Комисијата се доставени вкупно 70 претставки. Во однос на претходната 2014 година, бројот е намален за 36 претставки. Овој пад на бројот на претставки се должи на немање технички услови за работа на Комисијата.

Во поглед на информирањето, Комисијата имаше голем број активности во текот на 2015 година. Еден дел од тие активности беа поддржани од Мисијата на ОБСЕ во Скопје, односно покрај организираните осум регионални работилници во 2013 и 2014 година, исто така и во 2015 година се реализираа уште осум регионални работилници. Покрај информирањето интензивно се работеше на зајакнување на јавната свест.

Обработка и затворени податоци

Во текот на 2015 година целосно се обработени и затворени вкупно 66 предмети, од кои 35 беа пренесени од претходните години, а 31 беа отворени и завршени во текот на 2015 година.

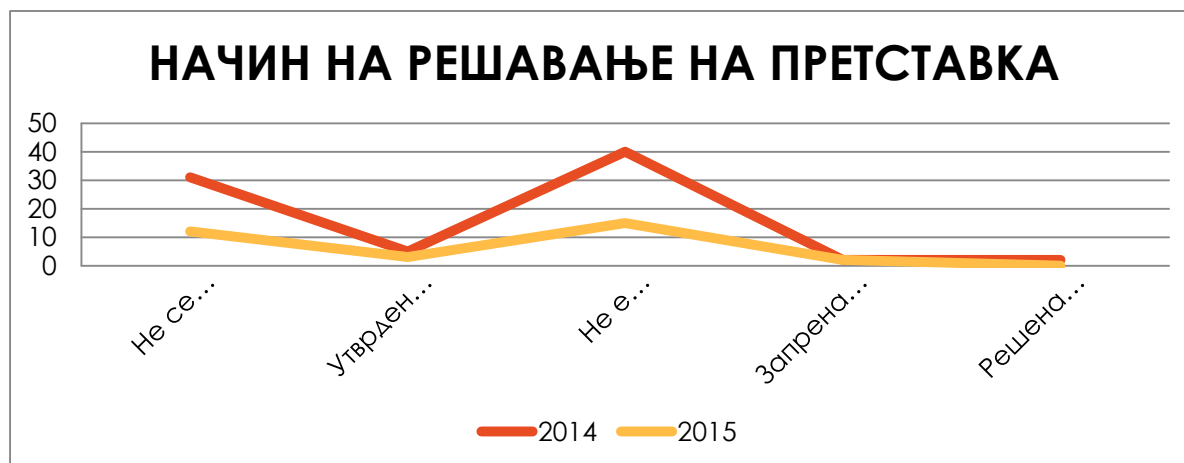
НАЧИН НА РЕШАВАЊЕ ПРЕТСТАВКА

Основна функција на Комисијата за заштита од дискриминација е постапувањето по претставки како и носењето мислења и препораки за конкретни случаи на дискриминација. Согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација (Службен весник на РМ бр. 50/2014) и според Деловникот за работа, Комисијата може да не покрене постапка, да покрене постапка или да ја прекине постапката.

Во текот на 2015 година до Комисијата за заштита од дискриминација се поднесени вкупно 70 претставки. По разгледувањето, во 15 од обработените случаи Комисијата **не утврди дека постои дискриминација**, додека во 3 случаи **утврди дека постои директна дискриминација**. Констатираните дискриминации се врз **неколку различни основи**. Во два случаи утврдената дискриминација се однесува по **основ на личен или општествен статус**, во еден сличај по **основ на телесна попреченост, пол, други видови уверувања, возраст и припадност на маргинализирана заедница**. Во 12 случаи Комисијата **не постапи** по претставките заради веќе поведена судска постапка, непостоење основ за дискриминација или заради тоа што Комисијата нема надлежност да постапува по истите.

Споредбениот преглед на начинот на решавање на претставките помеѓу 2014 и 2015 година изгледа вака:

Преглед на начинот на решавање на предметите во 2015 г.

ПОДНОСИТЕЛИ НА ПРЕТСТАВКА

Поголем дел од претставките се поднесени против правните лица во јавниот и приватниот сектор. Некои од институциите во процесот на решавање го повлекуваат дејството на дискриминација со што претставките стануваат беспредметни. Сепак, за жал, мора да се напомене дека постојат и институции кои сеуште не постапиле по препораките на Комисијата.

Од поднесените претставки и направената анализа може да се види дека дискриминацијата од страна на поединци најчесто е направена свесно. Станува збор за изјави или однесувања со кои се нарушува достоинството на едно лице или на група на лица поради нивните лични карактеристики. Таквото однесување најчесто е мотивирано од омраза кон одредени етнички групи, маргинализирани групи, ЛГБТИ популацијата итн.

Постојат и поединци кои не се свесни дека нивното однесување е неприфатливо и забрането. Се работи за луѓе кои јавно изразуваат ставови и идеи врз основа на предрасуди, кои јавноста обично не ги осудува и се сметаат за прифатливи. Затоа од суштинско значење е и понатаму да се работи на зајакнувањето на свеста кај граѓаните, но исто така и на едуцирање на граѓаните за подобро разбирање на дискриминацијата на нејзините облици, на говорот на омраза, вознемирување, малтретирање и друго.

Што се однесува до подносителот, во 2015 година претставките до Комисијата најмногу се поднесуваа лично. 67 или 95,7 % се поднесени лично, додека 3 или 4.3% се поднесени преку застапник на подносителот. Од 87 претставки поднесени од физички лица, 35 претставки се поднесени од мажи и 31 претставка се поднесени од жени. Во 6 од поднесените претставки подносителот е правно лице.

ЗАБЕЛЕШКА: Во една претставка како подносител може да се јават повеќе правни и физички лица заради што може да дојде до несовпаѓање на бројот на претставки со бројот на подносителите.

ПОДАТОЦИ ПО ОБЛАСТИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Законот за спречување и заштита од дискриминација ги дефинира областите на дискриминација¹. Најголем дел од поднесените претставки, се однесуваат на наводна дискриминација во областа на работа и работните односи (30 претставки или 42 %), на второ место се претставките од областа на социјалната сигурност пристапот до добра и услуги (14 претставки или 20 %), 13 претставки не е наведена областа на дискриминација итн.

Области на дискриминација во 2015 година

Област на дискриминација	2014	2015
Работа и работни односи	42	30
Образование, наука и спорт	5	3
Социјална сигурност	18	14
Правосудство и управа	11	4
Домување	5	4
Јавно информирање на медиуми	7	3
Пристап до добра и услуги	22	4
Членување и дејствување во синдикални, политички здруженија	2	0
Култура	2	0
Не е наведена област на дискриминација	6	13
Други области определени со закон	4	3

Од споредбата на податоците за 2014 и за 2015 година може да се заклучи дека бројот на поднесени претставки е намелен речиси во сите области.

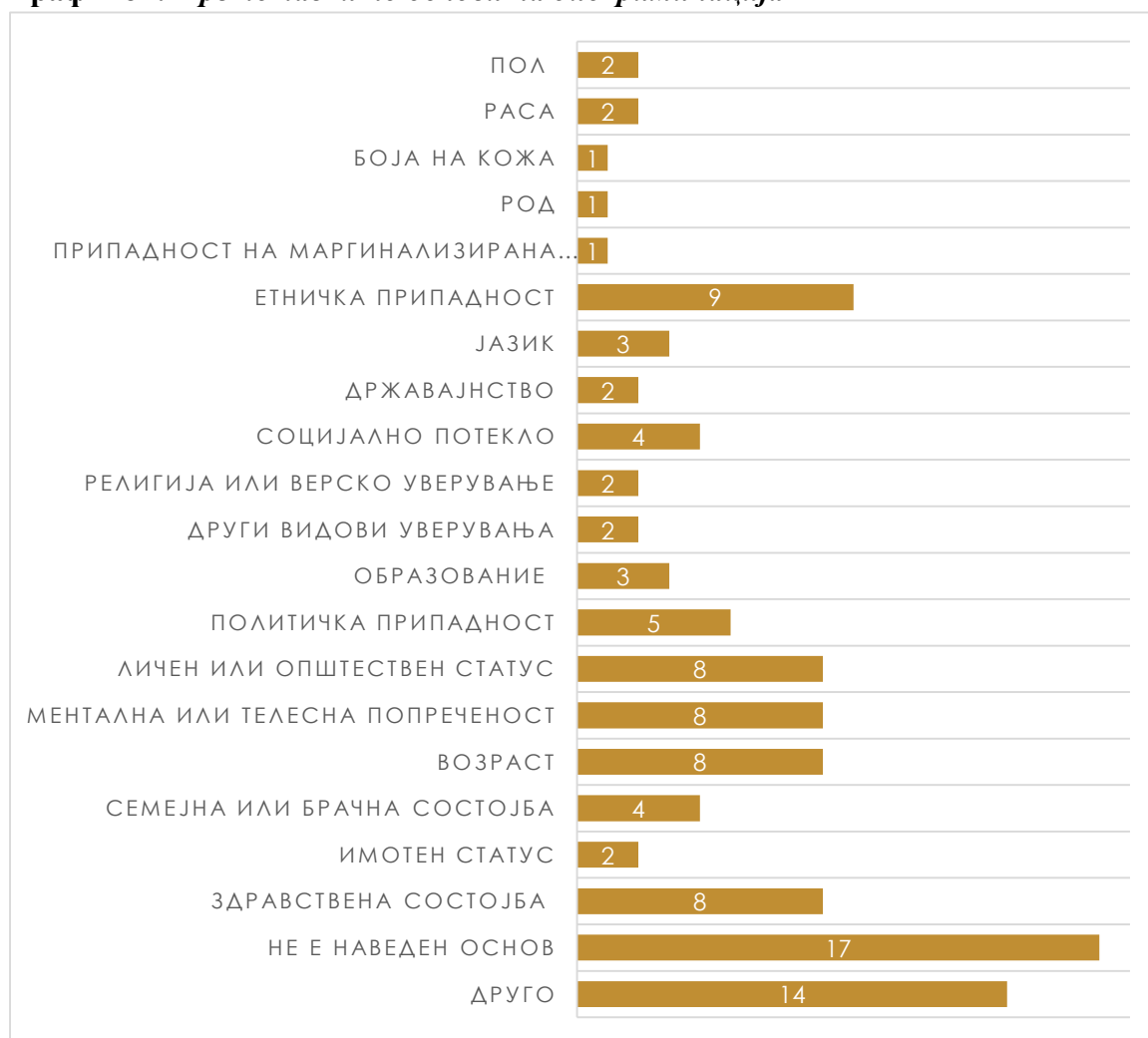
ПОДАТОЦИ ПО ОСНОВИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Комисијата за заштита од дискриминација има надлежност да постапува по претставки и случаи на дискриминација по сите основи² кои се пропишани со закон.

¹ работа и работни односи; образование, наука и спорт; социјална сигурност, вклучувајќи го и подрачјето на социјална заштита; пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и здравствена заштита; правосудство и управа; домување; јавно информирање и медиуми; пристап до добра и услуги; членување и дејствување во синдикални, политички партии, здруженија на граѓани и фондации или други организации засновани на членство; култура и други области определени со закон.

Според бројноста на поднесени претставки 9 се однесуваат на дискриминација по основа на етничка припадност, 8 се по основа на личен и општествен статус, 1 се на основа на припадност на маргинализирана група и здравствена состојба, додека осум од претставките се по основ на возраст итн. Подетален бројчен приказ следи во табелата подолу.

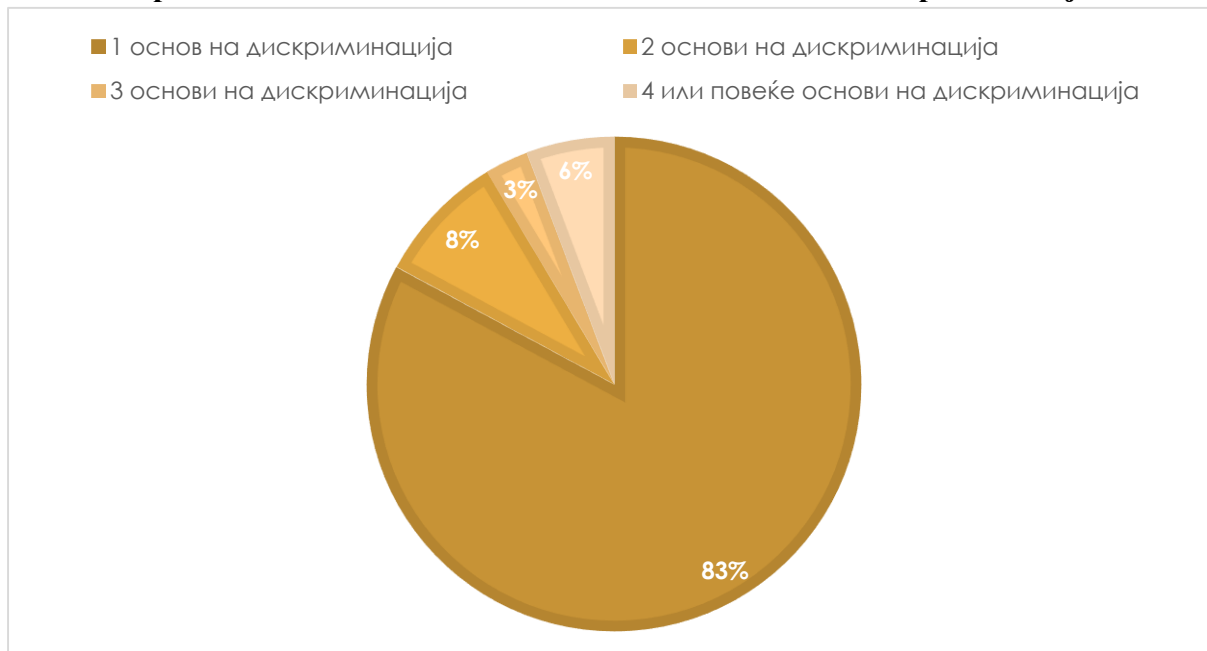
Графикон: Претставки по основи на дискриминација

²,...пол, раса, боја на кожата, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа која е предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор.“ (Закон за спречување и заштита од дискриминација, член 3)

Во 58 од претставките, или во 83% од нив наведен е само еден основ на дискриминација, кај 12 или 17% од претставките пријавена е повеќекратна дискриминација, односно наведени се две или повеќе основи на дискриминација.

Предмети со наведени една или повеќе основи на дискриминација

Што се однесува до местото на живеење на подносителите во текот на 2015 година, слично како и во претходната година, најголемиот број на претставки се поднесени од лица со живеалиште во градот Скопје (26) потоа следува Куманово (7) итн.

ОД ПРАКТИКАТА НА КОМИСИЈАТА

Случај 1: Утврдена дискриминација по основ на возраст и личен и општествен статус

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое во претставката наведува дека е дискриминирано врз основа на возраст, во областа на работа и работни односи од страна на раководител во Институтот за социјална медицина при Медицински факултет, во кој што лицето е вработено.

Подносителот во претставката наведува дека раководителот му забранувал патувања во странство во изминатата година. На еден од состаноците Раководителот изјавил дека немал намера „да инвестира во пензионери“, со што дал јавно објаснување на состанокот зошто не го поддржува стручното патување на подносител на претставката. Слична изјава дал и за време на седницата на Наставно - научниот совет одржана на 23.12.2014 година. Во продолжението на

претставката, подносителот наведува примери за ограничување на неговите патувања од страна на раководителот.

По поведување на постапката, за правилно утврдување на фактичката состојба, Комисијата, во законски предвидениот рок претставката ја достави на одговор до лицето против кого е поднесена претставката за да се изјасни во врска со наводите во претставката, но лицето не се произнесе по истата. Комисијата ја утврди фактичката состојба преку увид во содржината на претставката, фактите и доказите кои беа дадени во прилог, беше реализиран разговор на член на Комисијата со подносителот на претставката.

Комисијата донесе мислење дека подносителот е дискриминиран од страна на раководителот врз основа на возраст и личен и општествен статус во областа на работните односи со облик на директна дискриминација врз основ на возраст и вознемирување врз основ на личен и општествен статус.

Невозможувањето за учество на конференции и слични собири на одредена категорија на постари вработени лица може да биде оправдана и легитимна доколку се смета дека одредена обука е наменета само за почетници или пак, би траеле подолго време и вработениот не би можел да ги искористи знаењата во работниот процес затоа што после нејзиното завршување, тој или таа веднаш би се пензионирале. Во било кој друг случај, вклучително и случајот со оваа претставка претставува директна дискриминација врз основ на возраст. Секој вработен, без разлика на неговата возраст, има право на стручно усовршување а дотолку повеќе што возрасниот вработен има и обврска да ги презентира своите знаења и сознанија а работодавачот има обврска тоа да му го овозможи. Слободата на научното творештво и правото на презентирање на истото е загарантирано за секого, вклучително и за возрасни професори и пензионирани професори.

Случај 2: Утврдена дискриминација по основ на етничка припадност – Роми

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на боја на кожа и етничка припадност, во областа на пристап до добра и услуги, од страна на вработени лица во Министерство за внатрешни работи, Граничен премин Аеродром, Александар Велики, Скопје.

Подносителот, понатаму, наведува дека со неговата девојка, и двајцата студенти со просек биле спречени да ја преминат границата во Аеродром, Александар Велики, Скопје само заради нивниот надворешен изглед, боја на кожа и со тоа биле дискриминирани. Подносителот, понатаму наведува дека одкако уредно го чекирал багажот и тргнале кон граничниот премин каде што надлежниот полицаец одкако ги прашал каде патуваат и подносителот му објаснил дека оди на гости кај вујко му и му приложил докази односно повратен авионски билет, патничко осигурување од Сава осигурителна компанија и пари односно 900 евра. И покрај тоа, надлежниот полицаец му рекол на подносителот дека тој и девојка му нема да патуваат и да не се

расправаат со него. Потоа девојката на подносителот го прашала дали заради нивната боја на кожата, друг полицаец се вмешал со зборовите, „Видете вака млада госпоѓице, статистички гледано Ромите бараат најмногу азил во европските земји „ .

За правилно утврдување на фактичката состојба, Комисијата, во законски предвидениот рок претставката ја достави на одговор до лицето против кого е поднесена претставката за да се изјасни во врска со наводите во претставката, ги разгледа приложените докази од страна на подносителот на претставката, но и изврши увид во одговорот од потенцијалниот дискриминатор.

Земајќи ги сите факти предвид, Комисијата утврди дека врз подносителот е извршена дискриминација врз основ на боја на кожа и етничка припадност во областа на пристап до добра и услуги од страна на лицата вработени во Министерство за внатрешни работи, Граничен премин Аеродром, Александар Велики и во мислењето даде препорака лицата вработени во Граничниот премин Аеродром, Скопје да ги преземе сите мерки да не се повтори ваков немил настан.

Случај 3: Утврдена дискриминација по основ на пол

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на пол, во областа на работа и работни односи, против Прокредит банка АД Скопје, во кое лицето е вработено.

Во поднесената претставка подносителот наведува дека кога соопштила на претпоставените дека е бремена, била принудена да потпише анекс на договор за прераспределба на работно место во Струмица. После еден месец патување, доставила мислење од специјалист-гинеколог дека патувањето е ризично за нејзината бременост и морала да оди на боледување, но уште првиот ден добила телефонски повик од колешка која работи во одделот за човечки ресурси, со цел да ја убедува да потпише спогодба за престанок на работниот однос. По неколку денови добила одлука дека е вратена на работното место во Охрид и притоа усно и било кажано дека нема да добие зголемување на платата и дека уште првиот ден кога ќе се врати од породилно ќе и понудат спогодба со што ќе и бидат понудени 2-3 плати за да си замине, и доколку не потпише повторно ќе биде вратена во Струмица.

Заради правилно утврдување на фактичката состојба, Комисијата, во законски предвидениот рок претставката ја достави на одговор до лицето против кого е поднесена претставката за да се изјасни во врска со наводите во претставката, ги разгледа приложените докази од страна на подносителот на претставката, но и изврши увид во одговорот од потенцијалниот дискриминатор.

Земајќи ги сите факти предвид, Комисијата утврди дека врз подносителот е извршена дискриминација врз основ на пол. Комисијата и препорача на Прокредит Банка АС Скопје да не прави разликувања, исклучувања или ограничувања, на вработените врз основа на пол-состојба на бременост или некоја друга дискриминаторска основа, кое како последица има или би можело да има одземање,

нарушување или ограничување на еднаквото признавање или уживање на човековите права и основни слободи, споредбено со третманот кој го има или би можело да ги има друго лице во исти или слични услови. Истотака при распоредувањето на работничките на друго работно место а особено на жените кои се во состојба на бременост и на жените мајки секогаш да им овозможи полесно усогласување на семејните и професионалните обврски.

Случај 4: Не се постапува по претставка

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на политичка припадност, во областа на работа и работни односи, против поранешен директор на Државен завод за статистика.

Подносителот на претставката наведува дека дискриминацијата е направена од страна на поранешната директорка во време кога била директорка на Државниот завод за статистика. Подносителот наведува дека била сменета од позицијата Координатор во Регионално одделение за статистика во Струмица врз основа на политичка припадност.

По првичната анализа на фактите од случајот, Комисијата за заштита од дискриминација утврди дека на директорката ѝ престанал работниот однос на позицијата директор во јануари 2015 година. Со оглед на тоа, како и со оглед на фактот дека претставката е поднесена против физичко лице, Комисијата утврди да не постапува по претставката затоа што поради истек на времето од направената повреда на правото, не е можно да се постигне целта на постапката.

Случај 5: Случај на запрена постапка

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на својата здравствена состојба, во областа на социјална сигурност, од страна на Министерство за труд и социјална политика заради тоа што не може да оствари право на туѓа нега на друго лице. Имено подносителот има поднесено барање за остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега на друго лице на ден 25.03.2015 година и до 21.09.2015 година нема добиено решение по однос на истото.

Заради правилно утврдување на фактичката состојба, Комисијата, во законски предвидениот рок претставката ја достави на одговор до лицето против кого е поднесена претставката за да се изјасни во врска со наводите во претставката, ги разгледа приложените докази од страна на подносителот на претставката, но и изврши увид во одговорот од потенцијалниот дискриминатор.

Во изјаснувањето по претставката од страна на Министерство за труд и социјална политика е наведено дека на подносителот му е изготвено соодветно решение бр. истото му е доставено на подносителот на претставката. Фотокопија од решението е доставено и до Комисијата за заштита од дискриминација. Во решението е наведено дека на подносителот му се признава правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице сметано од 25.03.2015 година.

Поради тоа, Комисијата ја запира постапката по претставката од страна на подносителот поднесена против Министерство за труд и социјална политика од причина што е постапено по барањето на подносителот, остварено му е правото на паричен надоместок за помош и нега на друго лице.

Случај 6: Не се постапува по претставка

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на ментална и телесна попреченост, во областа на работа и работни односи, од страна на директорот на ООУ Крсте Мисирков од Гевгелија, каде што лицето е вработено.

Во претставката подносителот наведува дека од страна на директорот на ООУ Крсте Мисирков, Гевгелија се наменети серија на активности за да го омаловажат и психички скршат, се со цел да го напушти работното место, бидејќи немало законска можност да му даде отказ.

По поднесена претставка против директорот на ООУ Крсте Мисирков од Гевгелија, Комисијата за заштита од дискриминација утврди дека не постапува по претставката затоа што постапка пред суд за истата работа е веќе поведена или правосилно завршена, согласно член 26 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Случај 7: Не се утврди дискриминација по основ на личен и општествен статус и социјално потекло

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на личен и општествен статус и социјално потекло, во областа на образование, наука и спорт, од страна на Министерство за образование и наука.

Во поднесената претставка подносителката наведува дека е самохран родител на две полнолетни деца кои се студенти и се сместени во студенски домови и истите се задолжени да плаќаат за сместувањето во државните студенски домови. Смета дека е дискриминирана бидејќи е лице изложено на социјален ризик со ниски примања и смета дека нејзините деца треба да бидат ослободени од партиципација на факултетите и од сместувањето во студенските домови.

По поведување на постапката, заради правилно утврдување на фактичката состојба Комисијата во законски предвидениот рок претставката ја достави на одговор до лицето против кого е поднесена претставката за да се изјасни во врска со наводите во претставката, ги разгледа приложените докази од страна на подносителот на претставката, но и изврши увид во одговорот од потенцијалниот дискриминатор.

По изведувањето на сите докази и на секој доказ поединечно Комисијата за заштита од дискриминација ја утврди не е сторена дискриминација врз подносителот и нејзините деца од страна на Министерството за образование и наука врз основ на личен и општествен статус, социјално потекло во областа на образованието.

Подносителката не е ставена во неповолна положба во споредба со други лица во иста или слична ситуација.

Случај 8: Не се утврди дискриминација по основ на етничка припадност

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на етничка припадност, во областа на работа и работни обврски, од страна на Градска библиотека Браќа Миладиновци Скопје.

Во поднесената претставка подносителката наведува дека е вработена од 1980 година како библиотекарски помошник во подрачната библиотека во с.Батинци со средно образование. Во 2009 година завршила високо образование и доставила барање да започне да работи со високо образование на веќе упразнето место библиотекар во централната библиотека Цветан Димов - Скопје. Во 2011 година била прераспоредена во централната библиотека но како помошен библиотекар. Повеќе пати се обраќала до сите надлежни институции за промена на работното место од средно со високо образование но до ден денес таа сеуште работи на работно место помошен библиотекар. Смета дека е дискриминирана по етничка припадност, од причина што таа е од албанска националност, а нејзината колешка кои се од македонска националност е унапредена, иако факултетот го завршила многу подоцна од неа а во 2015 година била унапредена. Исто така наведува дека во 2013 година установата распишала оглас за работно место финансирован книговодител, на кој што се пријавила, но било примено друго лице иако таа имала 240 ЕКТС а лицето кое било примено имало 180 ЕКТС. Наведува дека говори албански турски и македонски и дека со познавањето на овие јазици ќе придонесе кон поуспешно вршење на своите работни задачи, како библиотекар.

По поведување на постапката, заради правилно утврдување на фактичката состојба Комисијата во законски предвидениот рок претставката ја достави на одговор до лицето против кого е поднесена претставката за да се изјасни во врска со наводите во претставката, ги разгледа приложените докази од страна на подносителот на претставката, изврши увид во допис од Министерство за Култура, изврши увид во писмо од Управен одбор и од Решението од Основен суд Скопје 2 Скопје но и изврши увид во одговорот од потенцијалниот дискриминатор.

При оценка на доказите Комисијата особено посвети внимание дали спрема подносителката Адије Дестановиќ се постапувало нееднакво во однос на другите вработени. Од приложените факти и докази Комисијата утврди дека Установата се однесувала еднакво кон сите вработени односно по добиени барања од вработените за стекнување со повисоко образование, истите ги препраќала до Министерство за култура и Министерство а финансии за одобрување на финансиски средства за зголемување на платите, но за ниту еден вработен, не биле одобрени финансиски средства поради што установата не ги унапредила вработените иако имале повисоко образование. При утврдување на фактичката состојба Комисијата го зема во предвид и фактот дека во самата установа има и други лица кои работат на работно место, за кое е предвидено пониско образование од образованието кое го имаат, но од страна на установата не е направено прераспоредување и не е добиен

зголемен коефициентот на плата, од надлежните министерства поради повисокото образование. Комисијата не утврди разликување по заштитена основа–етничка припадност и нееднаков третман во однос на другите вработени во установата кои биле во иста или слична ситуација.

Исто така Комисијата, не утврди дека од страна на установата се преземени дискриминаторски дејства и се донесени дискриминаторски акти со кои подносителката е доведена во неповолна-нееднаква состојба поради својата етничка припадност во однос на другите вработени во установата.

Случај 9: Не се утврди дискриминација по основ на државјанство

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на државјанство, во областа на социјална сигурност вклучувајќи го и подрачјето на социјална заштита, пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и здравствена заштита., од страна на ЈУ Меѓуопштинскиот центар за социјална работа – Тетово и Министерството за труд и социјална политика.

Подносителката во претставката наведува е дискриминирана поради тоа што не може да оствари право на родителски додаток за трето дете, бидејќи истата не е државјанин на Република Македонија. Како основ на дискриминација се наведува државјанство.

Во претставката наведено е дека по доставеното Барање за остварување на право на родителски додаток за дете (за трето дете) до ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа – Тетово, донесено е Решение со кое се одбива барањето како неосновано. По донесувањето на ова Решение подносителката преку ЈУМЦСР - Тетово поднела жалба до Министерството за труд и социјална политика која е одбиена и донесено е Решение (уп. бр. 56/13 од 29.04.2013), потоа, тужба до Управен суд поради Решението од МТСП и оваа тужба е одбиена и донесена е Пресуда (У-4.бр.399/2014 од 2318.08.2014) со која тужбата се одбива како неоснована. Потоа, подносителката доставува жалба до Виш управен суд преку Управен суд- Скопје. После сите поднесоци не е одобрено правото за добивање на родителскиот додаток, бидејќи мајката нема државјанство на Република Македонија.

Комисијата утврди дека не е сторена дискриминација по основ на државјанство врз подносителот од страна на ЈУ Меѓуопштинскиот центар за социјална работа – Тетово и Министерството за труд и социјална политика.

При остварување на правото на детски додаток за трето дете од страна на мајка - државјанин на Република Македонија е еден вид на афирмативна мерка, додека во овој случај подносителот не ги исполнува условите за добивање на овој вид на додаток предвидени со Законот за заштита на децата.

Случај 10: Не се утврди дискриминација по основ на возраст

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основ на возраст, во областа на социјална сигурност вклучувајќи го и подрачјето на социјална заштита, пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и здравствена заштита., од страна на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување.

Подносителката во претставката наведува дека до Фондот поднела барање за евидентирање на стаж од десет години утврден со судска пресуда, а во врска со потпишан меморандум помеѓу УЈП и ПИОМ за соработка за присилна наплата на неисплатени придонеси од работни организации, меѓу кои ПИОМ имал свои акции. Подносителката наведува дека Книгоиздаваштвото „Мисла“ АД- Скопје во тековната состојба на Централен регистар стои дека ПИОМ е сопственик на истата. По однос на поднесеното барање до Фондот подносителката добила на одговор дека е потребно да се достави конкретна документација за утврдување на фактичката состојба. И по доставување на оваа документација подносителката сеуште не добила одговор дека е нејзиниот стаж е евидентиран.

Комисијата за заштита од дискриминација ја разгледа претставката и согласно член 25 став 7 ја достави на лицето против кого е поднесена. Во доставениот одговор од страна на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување-Скопје се наведува дека во однос на утврдување на пензискиот стаж период на осигурување за кој не е платен придонесот за пензиско и инвалидско осигурување навршен кај обврзникот Книгоиздавателството МИСЛА АД Скопје констатирано е следново: Согласно член 106 од ЗПИО во стаж на осигурување се смета времето поминато во задолжително осигурување под услов да е платен придонесот за пензиско и инвалидско осигурување.

Со потпишаниот меморандум за соработка од страна на ФПИОМ, УЈП и Финансова полиција, на која подносителката се повикува уредено е дека целта на неговото склучување е взаемната соработка и помош помеѓу договорните страни со цел да се овозможи ефикасна и навремена заштита на имотот на ФПИОМ во трговските друштва во кои се јавува како имател на акции и удели а не и преземање на мерки за присилна наплата за придонес од страна на Фондот.

По повторно разгледување на конкретниот предмет, односно по анализирање на конкретните одговори, факти и докази, Комисијата за заштита од дискриминација констатира дека не е извршена дискриминација од страна на ФПИОМ врз подносителот по било која основа согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација.

СОРАБОТКА

Соработката со органите надлежни за остварување на еднаквоста и заштитата на човековите права на локално, на национално и на меѓународно ниво претставува примарен интерес на Комисијата за заштита од дискриминација.

Соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје

Согласно Меморандумот за соработка од февруари 2015 година со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Комисијата за заштита од дискриминација ги спроведе следниве активности:

- **Презентација на Годишниот извештај на Комисијата за заштита од дискриминација за 2014 година и промоција на истражувањето „Сегрегација на деца Роми во образовниот процес“**
- **Работилници - „отворени денови“ со единиците на локалната самоуправа**
- **Студиска посета на телата за еднаквост во Австрија**
- **Конференција за размена на искуства со австриската инфраструктура за еднаквост во Скопје**
- **Истражување Разлика во плати врз основа на пол на национално ниво**
- **Стереотипи, предрасуди и дискриминација во образованието: Фокус на учебниците за основното образование**
- **Анализа на хармонизираноста на домашното законодавство за еднаквоста и недискриминацијата**
- **Модули за обука за концептот на анти-дискриминација**

Конференција на Комисијата за заштита од дискриминација

Комисијата за заштита од дискриминација заедно со ОБСЕ - Мисијата во Скопје организираше промотивен настан со цел „Презентација на годишниот извештај на Комисијата за заштита од дискриминација за 2014 година“, и „Презентација на наодите од истражувањето за сегрегација на деца Роми во образовниот процес“ во април 2015 година, во Скопје.

Целта на овој настан беше информирање на јавноста за резултатите од работата на Комисијата за заштита од дискриминација во 2014 година како и за ресурсите изработени за правните практичари и социјални партнери.

Годишниот извештај за 2014 година содржи анализа на статистички податоци, презентација на конкретни случаи кои даваат јасна претстава за тоа кој е степенот на промена на состојбата од претходните години, како и посочување на стратегијата како да се постигне подобрување и напредок на полето на заштитата од дискриминација. Извештајот содржи и податоци за проактивното делување на Комисијата, за проектите кој ги има реализирано истата во соработка со органите на државната власт, со невладините организации финасиски поддржани од меѓународни организации сè со цел

подигање на јавната свест за проблемот на дискриминација, следење на дискриминаторските трендови, како и создавање на култура за почитување на човековите права, еднаквоста, толеранцијата и зголемување на ефикасната правна заштита.

На втората сесија од конференцијата беа изнесени конкретните наоди од **истражувачкиот извештај за Сегрегација на децата Роми во образовниот процес**. Комисијата за заштита од дискриминација многу се залага за превенирање и надминување на различните облици на дискриминација. Сегрегацијата на децата Роми во образовниот процес се покажа како еден од подолготрајните и системски проблеми кои резултираат со индиректна дискриминација на оваа популација на граѓани. Иако не претставува проблем, специфичен само за нашата држава, туку, во поголем или помал обем е присутен во речиси сите европски земји каде што живеат Роми, и иако овој феномен има длабоки општествени и културолошки корени, сепак, неопходно е да се утврди дискриминацијата и да се преземаат активности за нејзино надминување.

Овој истражувачки Извештај има за цел да и помогне на Комисијата да ги планира идните активности во насока на преземање на мерки за подобрување на состојбата, но ќе помогне и на останатите институции, како што се органите на управата, при креирањето на политиките, Народниот правобранител, единиците на локалната самоуправа, граѓанските организации, како и на меѓународните организации во утврдувањето на мерки за надминување на проблемите. (<http://kzd.mk/mk/dokumenti/2014>).

Работилници со единиците на локалната самоуправа

Во 2015 година продолжи соработката со Мисијата на ОБСЕ во Скопје во делот на ефективно и ефикасно работење на Комисијата и приближување до граѓаните и институциите, организациите на локално ниво.

Во 2015 Комисија одржа 8 отворени денови во Македонија и тоа во градовите: Македонска Каменица, Радовиш, Ресен, Кратово, Пехчево, Валандово, Гевгелија, Дебар.

Секој отворен ден се состоеше од два дела, односно првиот дел е презентација на информации и сознанија за ЗСЗД кој ќе биде наменет повеќе за претставниците на институциите на локално ниво, и втор дел кој бепе наменет за граѓаните за нивна практична едукација и комуникација со истите. Со ваквиот начин на соработка на граѓаните им се овозможи непосреден контакт со комесар од Комисијата за заштита од дискриминација на темата дискриминација, но и практично можеа да поднесуваат претставки до Комисијата, а исто така и релевантните институции на локално ниво можеа да добијат продлабочени сознанија за концептот на анти-дискриминација и работата на Комисијата.

На секоја работна средба, односно во првиот дел, учествуваа од 20 до 30 учесници, односно претставници на локалната самоуправа, институциите и организациите кои работат на локално ниво, односно Комисиите за еднакви можности меѓу мажите и жените, претставници од Центрите за социјална работа, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, претставници од основните и средните училишта, градинките и здруженијата на граѓани.

Студиска посета во Австрија

Согласно проектот имплементиран во Соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, за членовите од Комисијата беше организирана четиридневна студиска посета на телата за еднаквост во Австрија. Студиската посета се состоеше од посета на Австриското национално тело за еднаквост и Омбудсманот, партнерската организација и граѓански организации за борба против дискриминацијата и обезбедување на еднакви можности. Целта на студиската посета беше размена на искуство и учења со Австриските партнери и дискусија во областа на заедничката соработка. На посетата учествуваа двајца членови на Комисијата и менаџерот на проектот, претставник на Мисијата на ОБСЕ во Скопје. За подобра подготовка на посетата и логистичка организација, Комисијата потпиша и Меморандум за соработка со Австриското министерство за труд и социјална политика.

Студиската посета имаше за цел да ги зајакне механизмите против дискриминација во Македонија преку јакнење на капацитетите на Комисијата за заштита од дискриминација. Целни групи кои беа опфатени со подетални информации во текот на студиската посета беа: лицата со попреченост, етничките групи (Роми) и возрасни и стари лица.

На сесиите покрај презентациите на сите засегнати страни, на работата на телата за еднаквост и организации кои работат со целните групи, беа претставени и законодавството за еднаквост и недискриминација на ниво на ЕУ, преглед на постоечките директиви на ЕУ итн. Тука секако беше презентирани и судската пракса на Судот на правдата на ЕУ, релевантните законски одредби на австриското право, основите на дискриминација, опсегот на забрана на дискриминацијата, бременоста и мајчинството, позитивната дискриминација, тужби за дискриминација и институции за борба против дискриминација.

Конференција за размена на искуства со австриската инфраструктура за еднаквост во Скопје

Комисијата за заштита од дискриминација, заедно со Мисијата на ОБСЕ во Скопје и австриската инфраструктура за еднаквост, на 26 ноември 2015 година организираше конференција за размена на добри практики за анти-дискриминација,

работата на австриската инфраструктура за еднаквост и Кза заштита од дискриминација.

Целта на оваа конференцијата беше да се поддржи процесот на размена на добри практики во областа на промоција и заштита од дискриминација врз основа на пол, попреченост, етничка припадност и возраст помеѓу Комисија за заштита од дискриминација и австриски инфраструктура за еднаквост. На конференцијата, се обезбеди можност за споделување и размена на идеи помеѓу различните чинители во областа на анти-дискриминацијата за можните начини за напредок на работата на Комисијата и во ефикасното спроведување на нејзините широко поставени надлежности.

Конференцијата се состоеше од воведен дел и две работни сесии, од кои една сесија за презентација на добрите практики за заштита од дискриминација и посебно за дискриминацијата врз основ на пол, како и предизвиците на телото за еднаквост по однос на ова прашање, додека втората сесија се однесуваше на добрите практики во заштитата од дискриминација врз основ на попреченост и можните идни предизвици за националните тела за еднаквост.

Целта на воведната сесија беше да се нагласи потребата од размена на добрите практики помеѓу телата за еднаквост на билатерално ниво како и преку EQUINET – Европска мрежа на телата за еднаквост. Претседателот на Комисијата и Австриското Аташе за труд и социјална политика и за заштита на правата на потрошувачите во земјава ги поздравија присутните и ги запознаа со главните одбележја на својата заедничка соработка притоа нагласувајќи ја инфраструктурата за еднаквост во Австрија и земјава. Заменикот шеф на мисијата на ОБСЕ во Скопје ја потенцираше улогата на Мисијата во екстензивното градење на капацитетите на Комисијата за заштита од дискриминација преку создавање на можности за Комисијата да споделува важни информации и да разменува искуства со своите партнери.

Втората сесија беше фокусирана на размена на добри практики за заштита од родова дискриминација. Сесијата се фокусираше на моменталната ситуација од национален аспект во доменот на заштитата од дискриминација во Австрија, притоа фокусирајќи се повеќе на работата на телата за еднаквост во доменот на родовата дискриминација како и на дискусија за идните стратешки приоритети и алатки во полето на родовата еднаквост. Поконкретно сесијата опфати: презентација на работата на Австриската инфраструктура за еднаквост и националната Комисија за заштита од дискриминација во делот на родовата еднаквост како и идните стратешки приоритети во тоа поле; искуствата на телата на еднаквост и на граѓанското општество во спроведувањето на законодавството од областа на родовата еднаквост; создавање на платформа за дискусија на клучните приоритети, добрите практики како и можниот иден развој на тој план на национално ниво; и размена на искуство на инфраструктурите за еднаквост, засегнатите страни, граѓанското општество во двете земји кое ќе придонесе за ефективна соработка во промоцијата на родовата еднаквост. Сесијата исто така обезбеди простор за дискусија околу поголемите предизвици за постигнувањето на

родовата еднаквост *inter alia* родовиот јаз во плати. Посебен акцент беше ставен на важноста од сестран напор во двете држави за подобра заштита од дискриминација и промоција на концептот на еднаквоста.

Третата сесија беше фокусирана на размена на практики за заштита од дискриминација по основ на попреченост. Сесијата беше фокусирана на моменталната ситуација со заштита од дискриминација врз основ на попреченост во Австрија и во национален контекст, како и овозможување на простор за дискусија на стратешките приоритети и алатки во полето на еднаквост врз основ на попреченост. Поконкретно сесијата опфати: презенација на работата на австриската инфраструктура за еднаквост и Комисијата за заштита од дискриминација во заштитата од дискриминација врз основ на попреченост и идните стратешки приоритети во согласност Конвенцијата за правата на лицата со попреченост (КПЛП); ќе ги потенцира искуствата на телата за еднаквост и граѓанското општество во спроведувањето на законодавството и политиките за заштита од дискриминација врз основ на попреченост; овозможување на платформа за дискусија на клучните приоритети, добри практики и можен иден развој на национално ниво; и ќе овозможи размена на искуствата помеѓу инфраструктурите за еднаквост, засегнатите страни и граѓанското општество на двете земји кои придонесуваат за ефективна соработка и промоција на еднаквоста со посебен осврт на дискриминацијата врз основ на попреченост и во согласност КПЛП. Сесијата, исто така обезбеди и простор за дискусија за предизвиците при достигнување на еднаквоста меѓу другото за разумното приспособување за лицата со попреченост, пристапноста, и спроведувањето на афирмативни мерки за лицата со попреченост. Посебен фокус беше даден на заложбите кои двете земји ги имаат во заштита од дискриминација и промоција на концептот на еднаквост.

На крајот од конференцијата следеше дискусија по прашања од учесниците и предлози за идна соработка.

Истражувања на Комисијата за заштита од дискриминација

Во склоп на истражувачката компонента, согласно проектот во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Комисијата директно беше вклучена во изработка на анализата за разликата во плати врз основа на пол на национално ниво, и како резултат од анализата, во 2016 година како последователни активности се планираат да се организираат две средби со социјалните партнери. Освен споменатото, надворешни експерти, поддржани од Мисијата на ОБСЕ во Скопје, изработија и две анализи: Стереотипи, предрасуди и дискриминација во образованието: Фокус на учебниците во основно образование и Анализа на хармонизираноста на домашното законодавство за еднаквоста и недискриминацијата.

Разлика во плати врз основа на пол на национално ниво

Комисијата за заштита од дискриминација во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, во 2015 година, спроведе истражување за утврдување на разлика во платите меѓу мажите и жените во 500 фирми во Република Македонија.

Комисијата за заштита од дискриминација во целокупниот период од своето постоење е потполно посветена на превенирање и заштита од дискриминација врз основа на пол. Половата рамноправност е доведена во прашање во различни сфери од општествениот живот, а пред се, во нееднаквиот третман на жената во однос на мажите. Вакви нееднакости се евидентирани во сферата на работните односи, здравствената заштита, социјалните дејности, домувањето, образованието, политиката и слично. Комисијата постојано се стреми тој јаз на нееднаквост да се намалува и граѓаните и креаторите на политиките се повеќе да бидат свесни за оваа појава.

Ова истражување овозможува податоци кои ќе и помогнат на Комисијата да констатира одредени случаи на скриена дискриминација врз основа на полот и да предложи мерки во надминувањето на проблемите. Исто така, резултатите и препораките се корисни за креаторите на политиките, синдикалните организации и стопанските комори.

Стереотипи, предрасуди и дискриминација во образованието: Фокус на учебниците за основното образование

Согласно проектот со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Комисијата за заштита од дискриминација пристапи кон изработка на анализа на дискриминација во учебниците за основно образование. Оценка на еднаквоста и недискриминацијата во основното образование, со фокус на идентификување на улогата на образованието во поттикнувањето, продолжувањето и/или сузбивањето на стереотипите и предрасудите, и дискриминирањето во образовниот процес, а разгледана преку учебниците за основното (деветгодишно) образование. Покрај ова, во анализата се дадени и препораки за постапување на надлежните институции за измени во учебниците кои беа предмет на разгледување на истата.

За постигнување на оваа цел, истражувањето беше работено во неколку фази, како што е опишано во методологијата. За позиционирањето на истражувањето и информирање и формулирање на наодите беше направен преглед на постоечката литература преку кој беше поставена теоретската рамка. Потоа, беше извршена анализа на учебниците и на другите материјали, по што се премина на запишување на истражувачките наоди во оваа анализа.

Анализа на хармонизираноста на домашното законодавство за еднаквоста и недискриминацијата

Согласно проектот со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, во 2015 година, Комисијата пристапи кон спроведување на анализа на хармонизираноста на домашното законодавство за еднаквоста и недискриминацијата.

Оваа анализа е изработена во рамки на проектот “Поддршка за ефективна инфраструктура за еднаквост” кој го спроведуваше Организацијата за безбедност и соработка во Европа – Мисија во Скопје.

Со цел да се оцени степенот на внатрешна хармонизираност на домашната законска рамка за еднаквост и недискриминација, како и нејзина хармонизираност со меѓународните стандарди и практика беше направена оваа анализа. Таа се фокусираше на:

- (1) Анализа на Законот за спречување и заштита од дискриминација наспроти меѓународното право и практика и
- (2) Анализа на другите релевантни домашни закони наспроти:
 - (2.1) Меѓународното право и практика;
 - (2.2) Законот за спречување и заштита од дискриминација;
 - (2.3) „Внатрешна“ споредба на овие закони.

Покрај наодите за потребата од хармонизација, анализата содржи и конкретни препораки за законски измени, како и препораки за спроведување на процесот на хармонизација.

Модули за обука за концептот на анти-дискриминација

Во 2015 година Мисијата на ОБСЕ во Скопје и Комисијата пристапија кон изработка на два ресурси за обука, односно Модули за обука за концептот на анти-дискриминација. Првиот ресурс се користи како материјал за обучувачите и се состои од детална разработка на 13 засебни модули кои ги анализираат различните елементи на концептот на анти-дискриминација како и системите на заштита, судска и квази-судска. Вториот ресурс е материјал за учесници каде на јасен и недвосмислен начин е презентираан сумарен материјал за сите 13 модули за обука.

Секој од разработените модули се состои од теоретски дел, анализа на случаи, практични вежби, судска пракса на национално и меѓународно ниво, како и национална квази-судска пракса од Комисијата за заштита од дискриминација.

Соработка со Здружението на граѓани ХЕРА

Во ноември 2014 година Комисијата потпиша меморандум за соработка со Здружението на граѓани Х.Е.Р.А – Асоцијација за здравствена едукација и

истражување – Скопје за имплементација на проектот „Зајакнување на владеењето на правото на заедницата на ЛГБТИ граѓани“. Проектот започна со реализација на активностите од проектот од ноември 2014 до декември 2015 и беше фокусиран на зајакнување на капацитетите на членовите на Комисијата за заштита од дискриминација и стручната служба. Согласно овој проект, се реализираа 5 активности: анализа на потребите на Комисијата за заштита од дискриминација, членовите на Комисијата и лицата од стручната служба, во релација со предмети поднесени од ЛГБТИ заедницата, тренинг за јакнење на капацитетите на членовите на комисијата, студиска посета на телата за еднаквост во Холандија, развивање на внатрешен протокол на работа за забрзување на процесот на процесот на остранивање на дискриминацијата спрема ЛГБТИ заедницата, и кампања за подигање на свеста кај граѓаните за поголема толеранција и недискриминација на ЛГБТИ заедницата.

Анализата „Проценка на потребите за градење на капацитети на Комисијата за заштита од дискриминација“ - капацитети за решавање на случаи на дискриминација врз основа на сексуалната ориентација и родовиот идентитет ги презентира наодите на проценката на потребите на КЗД, која ја спроведе ЦИКП Скопје во корист на ХЕРА во согласност со целите и потребите на проектот „Зајакнување на владеењето на правото на заедницата на ЛГБТИ граѓани“. Проценката се користи со два метода. Едниот е преглед на секундарни извори, а вториот има за цел генерирање на примарни податоци преку интервју со комесарите на КЗД и експерти од областа на заштита од дискриминација. Податоците се презентирани во извештајот за проценка на капацитетите на КЗД за решавање на претставки за дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет преку интерпретативна анализа која е поделена на пет поглавја.

Проценката утврдува моментални знаења и ставови на членовите на КЗД за сексуалната ориентација и родовиот идентитет и ги анализира во однос на посакуваната состојба по ова прашање. Со оглед на фактот што ЗСЗД не ги вбројува сексуалната ориентација и родовиот идентитет како основи за заштита од дискриминација, КЗД постапува по овој вид претставки и истите ги вбројува во класата на основи на дискриминација „и друго“; проценката ги анализира перцепциите и ставовите на Комесарите за постапката на решавање по овие претставки, и ја анализира во однос на перцепциите и ставовите на експертите за истото, но и го презентира исходот од спроведувањето на постапката во поединечни случаи на дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет.

Оваа проценка покажува дека има значајни разлики помеѓу постоечките знаења, ставови и пракса при решавање на случаи за заштита од дискриминација врз основа на сексуалната ориентација и родовиот идентитет и посакуваните капацитети на КЗД. Истата ги идентификува потребите за градење на капацитетите во однос на знаење,

ставови и праксата на КЗД за спречување и заштита од дискриминација врз основа на сексуалната ориентација и родовиот идентитет и дава соодветни препораки.³

Изградба на капацитетот за решавање случаи на дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет

Согласно проектот Зајакнување на владеењето на правото на ЛГБТИ лицата, членовите на Комисијата и стручната служба учествуваа на 3 дневна обука за зајакнување на капацитетите при решавање на случаи на дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет следејќи ги искуствата и знаењата на Институтот за човекови права во Холандија. На истата обука експертите од ИЧРП од Холандија заедно со членовите на Комисијата дискутираа и работеа на конкретни случаи на дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет. Покрај здобиените искуства, членовите на Комисијата имаа можност заедно со останатите учесници од заедницата во директен контакт да ги запознаат реалните потреби и проблеми со кои се соочува ЛГБТИ заедницата во Р. Македонија. Темите на кои се работеше и дискутираше за време на обуката беа следниве: знаење и ставови кон ЛГБТИ, закон и случаи за ЛГБТИ, кампања за намалување на предрасудите по однос на ЛГБТИ лицата, Улогата и функција на предрасудите, мрежи и соработки за ефективно спроведување на идните активности.

Обука за односи со јавноста на членовите на Комисијата

Во октомври 2015 година, членовите на Комисијата и стручната служба учествуваа на Обука за односи со јавноста, согласно проектот “Зајакнување на владеењето на правата на ЛГБТИ” организирана од страна на Здружението на граѓани ХЕРА.

Целта на обуката беше да се унапредат вештините за комуникација со медиуми и јавноста, односно членовите на Комисијата да се стекнат со вештини за комуницирање со јавноста и медиумите на теми поврзани на ЛГБТИ граѓаните.

Оваа обука беше од особено значење на Комисијата и нејзините членови, како и вработените во стручната служба, бидејќи преку неа тие се стекнаа со способност да подготват ефективен јавен говор односно настап, научија да постигнат „хармонија“ меѓу настапот и очекувањата на публиката, како и особините и важноста на вербалната и невербалната комуникација.

³„Проценка на потребите за градење на капацитети на Комисијата за заштита од дискриминација“ - капацитети за решавање на случаи на дискриминација врз основа на сексуалната ориентација и родовиот идентитет, ХЕРА Асоцијација за здравствена едукација и истражување, 2015 година

Студиска посета во Холандија

Во мај 2015 година 4 членови на Комисијата, 1 лице од стручната служба, претставници на Здружението на граѓани ХЕРА и Коалицијата за сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници учествуваа на 4 дневна студиска посета на телата за еднаквост во Холандија, односно Институтот за човекови права, Рутгерс, невладините организации СОС и Поз и Проуд.

Целите на студиската посета беа да се подобрат знаењето и вештините на комесарите и вработените во КЗД во врска со развојот и усвојувањето на ефикасни протоколи и измени на Деловникот за работа заради подобрување на ефикасноста на КЗД при работа на случаи на дискриминација врз основа на СОРИ, како и подобрување на внатрешните механизми за справување со случаи на прекршување на ЛГБТИ права; Да се запознаат членовите на КЗД со работата на организациите на ЛГБТИ заедницата во Холандија и нивните искуства и предизвици на почетокот на нивните активности (комуницирањето и соработката со НИХР), и во врска со ова, да се запознае КЗД со пристапот на соработка на НИХР со други холандски државни институции, образовни институции, граѓанското општество и медиумите; Да се подобрат знаењето и вештините на членовите на КЗД за развој на комуникациска стратегија како и за соработка со медиумите при подигање на свеста против дискриминацијата врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет; Да се развие Акционен план (од страна на членовите на КЗД и НВО) за идните активности: Внатрешен протокол и Кампања на подигање на свеста.

Развој на внатрешен протокол за утврдување на постапката за постапување во случаи за заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет

Согласно проектот „Зајакнување на владеењето на правото на ЛГБТИ заедницата“, и реализирање на четвртата активност од истиот проект, Комисијата за заштита од дискриминација во соработка со Здружението на граѓани „ХЕРА“, усвои внатрешен протокол за утврдување на постапката за постапување во случаи за заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет. По одржаната обука на комесарите (активност 2 од проектот), и студиската посета во Холандија (активност 3 од проектот), Комисијата заедно со претставници на Здружението на граѓани – ХЕРА, со поддршка на експертите од Институтот за човекови права во Холандија и експерти од Коалицијата за сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници, одржаа 3 работни средби на кои се расправаше за содржината на протоколот и точките кои треба да ги содржи истиот. Процесот на подготовка на протоколот со средба која се одржа во текот на студиската посета во Институтот за човекови права во Холандија, со присуство и поддршка на експертите од ИЧПХ. На првата работна средба се дискутираше за главните точки кои треба да ги содржи протоколот: утврдување на целите од донесувањето еден ваков протокол;

утврдување на проблеми кои се појавуваат во текот на постапката; утврдување на начините на зголемување на ефективоста во одлучувањето и во текот на постапката; вметнување на новини во подобрување на соработката со другите институции, организации и експерти и исходот од целата постапка; и утврдување на содржината на протоколот. Во следните 2 средби, истата група од 4 комесари кои присуствуваа на студиската посета во Холандија и претставниците од Здружението ХЕРА и Коалицијата сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници, подетално ја разбработи содржината на протоколот. Целта од усвојувањето на еден ваков внатрешен протокол на Комисијата е да се обезбеди еден документ со чија помош ќе се олесни и забрза процесот, како и ефикасноста при решавање на случаи за дискриминација по основ на сексуална ориентација и родов идентитет.

На ден 25.06.2015 година, на редовна работната средба на Комисијата, со апсолутно мнозинство беше усвоен Протоколот за утврдување на постапката за постапување во случаи за заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет и Анекс на Протоколот. На 06.07.2015 година Комисијата донесе Одлука 03-1434/1 за усвојување на Протоколот за утврдување на постапката за постапување во случаи за заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет.

Протоколот и Анекс на Протоколот за утврдување на постапката за постапување во случаи за заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет е објавен на официјалната веб страна на Комисијата за заштита од дискриминација <http://kzd.mk/mk/dokumenti> .

Кампања на Комисијата за заштита од дискриминација

Комисијата за заштита од дискриминација во ноември заедно со ХЕРА Асоцијација за здравствена едукација и истражување и Коалиција сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници, организираше промотивен настан со цел промоција на видео спот „За нација без дискриминација“.

Целта на овој настан беше информирање на јавноста за резултатите од работата на Комисијата за заштита од дискриминација во 2015 година согласно реализација на проектот „Зајакнување на владеењето на правото на ЛГБТИ лицата“, во соработка со ХЕРА Асоцијација за здравствена едукација и истражување и Коалицијата сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници, и поддржан од Холандска амбасада.

Комисијата активно работи на подигање на свеста кај сите граѓани, со цел намалување на дискриминацијата спрема сите различни, особено на бришење на сликата која со години е создадена за лицата со различна сексуална ориентација. Оваа кампања е со особено значење како за работата на Комисијата така и за лицата со различна сексуална ориентација кои сакаме да ги охрабриме да поднесуваат

претставки за дискриминација и сите заедно да пристапиме кон борба за елиминирање на стигмата и дискриминацијата кон ЛГБТИ лицата, бидејќи само така можеме да постигнеме еднакво и толерантно општество во која ги прифаќаме и славиме разликите. Оваа кампања сметаме дека ќе придонесе кон зголемување на бројот на претставки за дискриминација спрема ЛГБТИ лицата, а од друга страна ќе ги освести сите оние кои намерно, ненамерно или скриено ги дискриминираат лицата со различна сексуална ориентација. Комисијата заедно со поддршка на невладините организации работи на подигање на јавната свест за проблемот на дискриминација, следење на дискриминаторските, како и создавање на култура за почитување на човековите права, еднаквоста, толеранцијата и зголемување на ефикасната правна заштита.

По основ на сексуална ориентација и родов идентитет, во период од јануари 2011 до декември 2015 до Комисијата пристигнати се вкупно 19 претставки. Поголем дел од претставките се поднесени од правни лица, односно Здруженија на граѓани. Комисијата за заштита од дискриминација утврди дискриминација и вознемирување во 4 случаи, во 9 случаи не утврди дискриминација, во 3 случаи не поведе постапка согласно ЗСЗД.

Покрај видео спотот, на овој настан беше промовиран и Протоколот за утврдување на постапката за постапување во случаи за заштита од дискриминација врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет кој Комисијата го усвои согласно проектот „Зајакнување на владееето на правото на ЛГБТИ лицата“, а со тоа, Комисијата за заштита од дискриминација обезбеди еден документ со чија помош се олесни и забрза процесот, како и ефикасноста при решавање на случаи за дискриминација по основ на сексуална ориентација и родов идентитет. (<https://www.youtube.com/watch?v=FA2nry3A3qs>)

Комисијата го дополни формуларот за поднесување на претставка вклучувајќи го и основот сексуалната ориентација како основ на дискриминација. Од оваа година Комисијата на нејзината веб страна воспостави онлајн образец за поднесување на случај на дискриминација. (<http://kzd.mk/mk/dokumenti>)

Потпишување на меморандуми за соработка

Потпишување на меморандум за соработка со Сојузот на синдикати на Република Македонија

Во 2015 година Комисијата за заштита од дискриминација потпиша Меморандум за соработка со Сојузот на синдикати на Република Македонија, со цел дефинирање на полето и обемот на соработка помеѓу ССМ и КЗД во насока на спречување и заштита од дискриминација, како и промоција и афирмација на концептите на еднаквост, толеранција и недискриминација.

Со овој Меморандум за соработка се утврдуваат облиците и начинот на соработката помеѓу двете страни потписнички, при имплементација на активностите за примена на европските стандарди за заштита на жените од родово базирано насилство, во делот на организирање на обуки и работилници наменети за професионалци од областа, со што ќе се влијае на подигање на свеста за родово базираното насилство, ќе се воспостави поблиска соработка и ќе се развие повисок степен на сензибилитет кај претставниците на институциите во системот, што сето ќе доведе до унапредување на состојбите во насока на превенција и соодветна санкција на родово базираното насилство.

Целта на овој меморандум за соработка е воспоставување на меѓусебна соработка на двете страни потписнички со цел унапредување на заштитата на жените од родово базирано насилство, промовирајќи партнерски однос на институциите од централната власт, од локалната власт и цивилното општество. Општата цел на Меморандумот е преку взаемна соработка, разбирање и помош помеѓу двете страни потписнички, да се овозможи навремена и ефикасна заштита на жените жртви на родово базираното насилство, додека посебна цел на Меморандумот е преку разни форми на обука (семинари, работилници, конференции, тркалезни маси и слично) претставниците на институциите на системот, да се стекнат со повисок степен на сензибилитет, како и да се оспособат за соодветна и правилна примена на законските одредби, а кој концепт подразбира воспоставување на нови односи и систем на овластувања и соработка меѓу учесниците во сите фази на постапката, како и унапредување на нивните капацитети за примена на меѓународните стандарди од оваа област.

Меморандум за соработка со Хелсиншки комитет за човекови права

Комисијата за заштита од дискриминација во јануари 2015 година потпиша Меморандум за соработка со Хелсиншкиот комитет за човекови права на Република Македонија, за реализација на проектот со работен наслов „Градење на капацитети за самоодржливост на здруженија на граѓани, независни тела и синдикати во борба против дискриминација, промоција и заштита на човековите права и слободи“, кој ќе биде раководен од Хелсиншки комитет на Р. Македонија.

Активностите кои беа предвидени согласно Меморандумот за соработка во однос на горенаведениот проект се следниве: учество на претставници на Комисијата за заштита од дискриминација на 8 регионални работилници за заштита на човекови права и слободи и дискриминација и зајакнување на техничките капацитети на Комисијата за заштита од дискриминација преку обезбедување на опрема согласно потребите на административната служба.

Соработка со Канцеларијата на Високиот Комесар за Човекови Права при Обединети нации

Согласно соработката со Канцеларијата на Високиот Комесар за човекови права при Обединети нации и Министерството за труд и социјална политика, Комисијата учествуваше во реализација на активноста за информатичка поддршка и ажурирање на содржината на веб страната на Комисијата и МТСП.

Оваа активност предвиде креирање на онлајн образец за индивидуална пријава за дискриминација на веб страната на Комисијата за заштита од дискриминација. Целта од креирањето на еден ваков онлајн образец е да се подобри пристапноста и достапноста на граѓаните и нивните пријави до Комисијата заштита од дискриминација. На овој начин Комисијата преку опцијата - онлајн пријавувањето на граѓаните им го олеснува процесот на пријавување на случаи за дискриминација. По добивањето на индивидуалната онлајн пријава, Комисијата стапува во контакт со подносителот на пријавата и го информира за следните чекори и за постапката за дискриминација пред Комисијата за заштита од дискриминација.

Онлајн пријавувањето на дискриминација се воспостави од септември 2015 година и пристигнати се четири (4) пријави за дискриминација. Веднаш по добивање на пријавата Комисијата се обрати до подносителот на пријавата за доставување на дополнителни информации. Во 3 од поднесените онлајн случаи Комисијата одлучи да постапува.

<http://kzd.mk/mk/kontakt/online-prijava>

Комисијата постапува по претставки, дава мислење и препораки за конкретните случаи на дискриминација. На подносителот на претставката му дава информации за неговите права и можности за покренување на судска или друга постапка за заштита; покренува иницијатива за поведување на постапка пред надлежните органи поради сторени повреди на овој закон. Повеќе [тука](#).

Како да поднесете претставка?

Претставката можете да ја поднесете директно преку интернет (долу) или со преземање на формуларот (десно).

Ако ја поднесувате директно преку интернет (долу) ќе дадете само основни податоци и информации. За потребните дополнителни детали Комисијата ќе Ве контактира дополнително, ако има потреба, преку контактите што се бара да ги наведете. По поднесувањето, ќе добиете потврда за прием по е-маил.

Ако го користите формуларот, ќе треба да го преземете и да го пополните и да го потпишете. Потоа, треба да го доставите по е-маил (скениран, како прилог), или по пошта или пак лично на рака во канцелариите на Комисијата.

Име и презиме:*
Име Презиме

Е-mail за контакт:*

Предмет:*

Ул.:*

Град:*

Телефон:

Порака:*

Сарпча:

Прикачете документ:

Самоиницијативни постапки за дискриминација

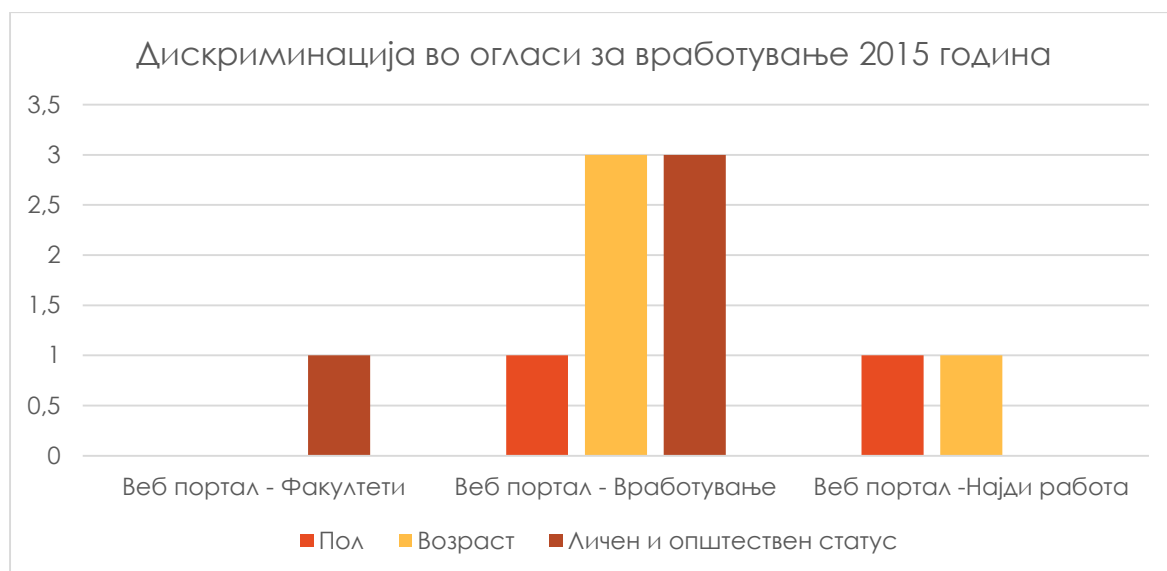
Со поддршка на Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Комисијата за заштита од дискриминација, во 2014 година, спроведе истражување на дискриминација во огласи за вработување. Истражувањето се спроведе согласно Методологијата за истражување кое што беше подготвено од страна на експертот за истражувањето на дискриминаторските огласи и опфати период од 6 месеци, односно 15 април-15 септември 2013 година. Субјект на анализа на ова истражување беа огласи во печатени весници и веб портали каде што истите се објавуваат, односно „Дневник“, „Утрински весник“, „Лајм“, веб страниците на „Најди работа“ и „Агенцијата за администрација“ кои што до Комисијата секојдневно беа доставувани од страна на Мисијата на ОБСЕ, со цел истите да се анализираат и да се изработи истражувањето. Наодите од истражувањето беа презентирани во април 2014 година, на конференција организирана од страна на Мисијата на ОБСЕ во Скопје. Согласно ова истражување Комисијата подготви - Упатство и препораки за работодавачите, а кои се однесуваат на

необјавување на дискриминаторски содржини во огласите за вработување (<http://kzd.mk/mk/dokumenti/2014>).

Како резултат од истражувањето, во 2015 година, Комисијата за заштита од дискриминација, донесе Олдука за отпочнување на самоиницијативни постапки за дискриминација по однос на дискриминација во огласите за вработување.

Во 2015 година, Комисијата за заштита од дискриминација отпочна 6 (шест) постапки за дискриминација во огласите за вработување.

Во сите постапки беше утврдена дискриминација со самото забележување на огласот за вработување. Комисијата веднаш се обрати до дискриминаторите, односно медиумите кои го имаа објавено огласот и фирмата која го наратала дискриминаторскиот оглас за објавување.

Учество на настани

Комисијата за заштита од дискриминација во 2015 година, одржа голем број на состаноци и учествуваше на голем број настани за човекови права. Покрај учествата на настани, односно конференции и обуки организирани од Европската мрежа за телата за еднаквост – EQUINET и други меѓународни институции, Комисијата учествуваше и на настани за човекови права на национално и локално ниво, организирани од страна на институциите и домашните организации кои работат во полето на остварување на човековите права.

Дел од настаните, конференциите и обуките на кои учествуваше Комисијата за заштита од дискриминација:

- Учество на претседателот на Комисијата за заштита од дискриминација, на седмиот состанок на Меѓуресорското тело за човекови права, организиран од Министерство за надворешни работи на Р. Македонија,
- Учество на конференција „Преземање акција за родова еднаквост“ во Брисел, организирана од Европската мрежа за телата за еднаквост – ЕКВИНЕТ,
- Учество на правниот семинар за заштита од дискриминација врз основ на религија и уверување во Лондон, организирана од Европската мрежа за телата за еднаквост – ЕКВИНЕТ,
- Учество на обука за административно работење организирана од Министерство за информатичко општество и администрација,
- Учество на обука за Ефективно остварување на правата на заедниците организирана од страна на Агенцијата за остварување на правата на заедниците под 20% во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје,
- Учество на практичка обука за подготовка на акти за внатрешна организација и систематизација на работни места организирана од страна Министерство за информатичко општество и администрација,
- Учество на работилница за „Борба со дискриминацијата“ и презентација за „Концептот на антидискриминација во Р. Македонија“,
- Учество на советување на тема „Меѓународна и национална пракса во постапки за утврдена дискриминација“, организирана од Академија за судии и јавни обвинители Павел Шатев,
- Учество на тркалезна маса „Ефикасност и ефективност на механизмите за заштита од дискриминација на маргинализираните заедници на локално ниво“, организирана од страна на Коалицијата Сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници,
- Учество на Третата координативна средба со владини институции, невладини и меѓународни организации, организирана од Министерство за труд и социјална политика,
- Учество на обука за ментори, организирана од страна на Министерство за информатичко општество и администрација,
- Учество на состанок со Групата за евалуација, организиран од страна на Европската мрежа на телата за еднаквост ЕКВИНЕТ,
- Учество на настан за Телата за еднаквост и фундаментални права на Европската унија, организиран од Европската мрежа на телата за еднаквост ЕКВИНЕТ,
- Присуство на состанок за реализација на процесот на подготовка на Извештајот по однос на имплементација на политики што произлегуваат од Охридскиот рамковен договор, организиран од Секретаријатот за спроведување на рамковниот договор,
- Присуство на национална конференција за Меѓународниот ден за толеранција, на тема „Мултикултурализмот и толеранцијата – миграциите и предизвиците на социјалната интеграција, организирана од страна на Македонската академија на науките и уметностите во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје,

- Учество на дебата на тема: „Роми 2015, Роми 2020?“` организирана од страна на Националниот Ромски центар (НРЦ)– Куманово, согласно 10 годишниот јубилеј од работата на НРЦ,
- Присуство и говор на претседателот на Комисјата, на настан за промоција на втората збирка „Пресуди во врска со дискриминација од судската пракса на Европскиот суд за човекови права и Судот на правдата на Европската унија`` и „Практикум на Законот за заштита од дискриминација``, организиран од страна на Академијата за судии и јавни обвинители Павел Шатев во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје,
- Присуство на настан за промоција на анализа на Народниот правобранител на тема „Инклузија на Ромите во основното образование: состојба и предизвици``,
- Учество на конференција „Ограничување на правото на слобода на движење на Ромите при излез на граничните премини``организирана од страна на Народниот правобранител на Р. Македонија, Хелсиншки комитет за човекови права и Мисијата на ОБСЕ во Скопје,
- Учество на партиципативен форум за оценка на спроведувањето на Охридскиот рамковен договор и препораките од работните групи за социјална кохезија и анализа на мултикултурализмот, организиран од страна на Агенцијата за остварување на правата на заедниците под 20% и Мисијата на ОБСЕ во Скопје,
- Учество на работилница за изработка на Стратегијата за еднаквост и недискриминација 2016-2020, организирана од страна на Министерство за труд и социјална политика и Мисијата на ОБСЕ во Скопје,
- Учество на семинар за „Заштита на здравствените права на маргинализираните заедници`` организиран од страна на Коалицијата Сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници,
- Учество на советување на тема „Товар на докажување во постапки за заштита од дискриминација``, организирано од страна на Академијата за судии и јавни обвинителот Павел Шатев и Мисијата на ОБСЕ во Скопје,
- Учество на конференција за правата на ЛГБТ лицата во Белград, организирана од страна на Факултетот за медиуми и комуникации при Универзитетот Сингидинум – Белград,
- Присуство на настан за промоција на Анализа за имплементација на правото на образование и правото на култура на помалите заедници, организиран од страна на Институтот за човекови права,
- Учество на обука на тема „Креирање на политики и законодавен процес``, организирана од страна на Агенција за остварување на правата на заедниците под 20% и Мисијата на ОБСЕ во Скопје,
- Присуство на следење во живо на отворената 87 – ма седница на Комитетот на човекови права за разгледување на Извештајот на Р. Македонија за имплементација на конвенцијата за елиминација на сите форми на расна дискриминација,

- Учество на работилница за подготовка на Акциски план за ефикасно спроведување на Законот за унапредување на правата на припадниците на заедниците кои се помалку под 20% од населението во Р. Македонија ,
- Учество на подготвителна средба за инклузија на Роми и Роми бегалци за 7 – та работна средба,
- Учество на советување на тема „Меѓународна и национална судска пракса во постапки за утврдување директна дискриминација``, организирано од страна на Академијата за судии и јавни обвинители Павел Шатов и Мисијата на ОБСЕ во Скопје,
- Учество на работилница на тема „Размена на искуства за спроведување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер``, организирана од страна на Комисијата за слободен пристап до информации од јавен карактер,
- Средба на претседателот на Комисијата со средношколци, за концептот на недискриминација, Законот за спречување и заштита од дискриминација и работата на Комисијата за заштита од дискриминација, организирана од Младинскиот образовен форум,
- Три средби до студенти од правниот факултет Јустинијан Први при Универзитетот Св. Кирил и Методиј, за концептот на недискриминација, Законот за спречување и заштита од дискриминација и работата на Комисијата за заштита од дискриминација, организирана од страна на Правниот факултет Јустинијан Први и Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

Дел од јавните настани и учевства на медиумите:

- Учество на претседателот на Комисијата, на утринска емисија на Канал 5 телевизија, на тема „Дискриминација``,
- Изјава на претседателот на Комисијата за 24 Вести, за снимките и содржината на телефонските разговори објавени од страна на Социјал демократскиот сојуз.
- Учество на претседателот на Комисијата на утринска емисија на Македонска телевизија.

Соопштенија за јавност

Комисијата испрати пет соопштенија до јавноста од кои две соопштенија се однесуваа на конкретни случаи и појави на дискриминација во земјата, односно неповолно, нееднакво, стереотипно и навредливо обележување на луѓето или на група луѓе што претставува дискриминаторско однесување и случаи проткаени со изјави на омраза, потикнување на расизам, нетолеранција, насилство, навредлива интонација по однос на поединци и одредена група граѓани што имплицитно упатува на дискриминација

Мислењата и препораките донесени од Комисијата се објавуваат на веб-страницата на Комисијата. При информирање на јавноста, Комисијата постапува во согласност со прописите за заштита на приватноста и тајноста на податоците што се однесуваат на подносителите на претставките.

Покрај соопштенијата со кои Комисијата реагира, осудува и повикува на толеранција и недискриминација по однос на дискриминација, вознемирување и говор на омраза, таа испраќа и соопштенија по повод меѓународните и националните празници за славење на разликите и повикување на едно потолерантно општество.

Информации од јавен карактер

Комисијата за заштита од дискриминација обезбедува слободен пристап на општите акти од својата надлежност, информации од јавен карактер и други информации кои им овозможуваат на граѓаните да бидат запознаени со работата на Комисијата.

Согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, Комисијата редовно ја води и ја ажурира листата на информации со кои располага и истите ги објавува на начин достапен за јавноста меѓу другото и на својата интернет страница.

Во 2015 година до Комисијата се доставени 3 барања за пристап до информации од јавен карактер, на кои согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер е одговорено во законскиот рок од 30 дена од нивниот прием.

ИЗВЕШТАЈ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН ЗА 2015 ГОДИНА

Во претходната година, на Комисијата за заштита од дискриминација ѝ беа одобрени 4.557.000 денари, од кои беа потрошени 4.448.204 денари. Сите средства беа испланирани и извршени во согласност со надлежностите, правата и овластувањата на Комисијата со цел нивно законско, ефикасно и економично искористување.

Во Извештајот е додаден и делот од буџетот на Република Македонија за 2015 година, кој се однесува на средствата кои се предвидени за Комисијата, како и нивната поделба по ставки.

Буџетски ограничувања

Буџетските ограничувања, во голема мера влијаат на обемот и ефикасноста на спроведувањето на активностите на Комисијата. Владата на Република Македонија

нема обезбедено соодветни финансиски и човечки ресурси за Комисијата со цел ефикасна борба против дискриминација.

Воспоставувањето на Комисијата како **централен национален авторитет** за спречување и заштита од дискриминација, како и за афирмација и промоција на еднаквоста, недискриминацијата и толеранцијата не е придружено со усвојување соодветна законска буџетска ставка. Висината на средствата со коишто располага Комисијата, влијаат на остварувањето на надлежностите предвидени во ЗСЗД. Малиот фонд на средства што сега ги има на располагање Комисијата ја оневозможуваат во целост да ги извршува своите законски обврски, особено промоцијата на Законот, следењето на судските постапки во врска со дискриминација, спроведувањето на истражувања во областа на дискриминацијата и следењето на усогласеноста со законодавството.

Недостатокот на финансиски средства е главна причина за недоволното присуство на членовите на Комисијата на терен, меѓу граѓаните, што е, во секој случај, една од приоритети на оваа институција. Со финансиите е поврзан и недостатокот на кадровски ресурси што негативно се одразува на сите активности на Комисијата

Според ставките наведени во буџетот за 2015 година на Република Македонија, како и ребалансот на истиот, Комисијата ги искористи следните средства:

- Ставка 421: 185,643.00 денари
- Ставка 423: 25,910.00 денари
- Ставка 424: 63.720,00 денари
- Ставка 425: 4.162.931,00 денари
- Ставка 426: 10.000,00 денари

- Вкупно: 4.448.204 денари.

Исто така, во 2015 година, неподмирени останаа вкупно 123.306,00 денари.

Раздел Програма Потпрограма Категорија Ставка	О П И С	Буџет 2014	Б У Џ Е Т 2015					
			Расходи на Основен буџет	Расходи од самофинансирачки активности	Расходи од заеми	Расходи од донации	Вкупно расходи	
02011	КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА	4.557	4.557	0	0	0	0	4.557
2	ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		4.557	0	0	0	0	4.557
20	ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		4.557	0	0	0	0	4.557

РАСХОДИ

42	СТОКИ И УСЛУГИ	4.557	4.537	0	0	0	0	4.537
421	Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	150	160	0	0	0	0	160
423	Материјали и ситен инвентар	12	20	0	0	0	0	20
424	Поправки и тековно одржување	35	30	0	0	0	0	30
425	Договорни услуги	4.350	4.317	0	0	0	0	4.317
426	Други тековни расходи	10	10	0	0	0	0	10
48	КАПИТАЛНИ РАСХОДИ	0	20	0	0	0	0	20
480	Купување на опрема и машини	0	10	0	0	0	0	10
482	Други градежни објекти	0	10	0	0	0	0	10
2	ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		4.557	0	0	0	0	4.557
20	ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		4.557	0	0	0	0	4.557
42	СТОКИ И УСЛУГИ		4.537	0	0	0	0	4.537
421	Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт		160	0	0	0	0	160
423	Материјали и ситен инвентар		20	0	0	0	0	20
424	Поправки и тековно одржување		30	0	0	0	0	30
425	Договорни услуги		4.317	0	0	0	0	4.317
426	Други тековни расходи		10	0	0	0	0	10
48	КАПИТАЛНИ РАСХОДИ		20	0	0	0	0	20
480	Купување на опрема и машини		10	0	0	0	0	10
482	Други градежни објекти		10	0	0	0	0	10

ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

Комисијата за заштита од дискриминација континуирано работи на заштита и превенција од дискриминација, со преземање мерки и дејствија кои се однесуваат на промоција, едукација како и афирмација на принципот на недискриминација и еднаквост. Директната поддршка на жртвите на дискриминација, информирање и едуцирање на граѓаните за феноменот на дискриминација како и јакнењето на капацитетите на други организации и институции за препознавање и борба против дискриминацијата се надлежности на Комисијата кои и понатаму остануваат во приоритетните рамки на нејзината работа.

Во периодот од пет години работа Комисијата за заштита од дискриминација се преземени бројни активности за подобрување на ефикасноста и ефективноста на работата на ова независно тело, како централен авторитет за спречување и заштита од дискриминација. Дел од нив се многубројните конференции, работилници, дебати, учество на проекти, работни средби од кои посебно ги истакнуваме тие кои се реализираа на локално ниво. Меѓу другото издавањето на неколкуте публикации, медиумски кампањи преку кои се оствари голем напредок во однос на информирањето на граѓаните како и јакнење на јавната свест за проблемот на дискриминација во нашето општество.

Во однос на соработката со други институции /организации, потпишувањето на неколку меморандуми Комисијата за заштита од дискриминација продолжува со нејзината мисија за заедничко вложување на повеќе чинители во општеството во борбата против дискриминацијата.

И покрај постоењето на многу технички и административни проблеми со кои се соочи КЗД како резултат на недоволно финансиски ресурси, Комисијата со големи напори и работа оствари значителен напредок во намалување на дискриминацијата и јакнење на јавната свест за недискриминација.

Иако законската рамка обезбедува квалитетна платформа за важната улога на Комисијата на РМ во борбата против дискриминација, со бројните проблеми со коишто се соочува оваа институција се намалува потенцијалот на нејзиниот широкопоставен законски мандат. Во контекст на ова, во овој извештај се обидовме да ги идентификуваме основните проблеми со кои се соочуваше Комисијата во текот на 5 години од првиот мандат. Комисијата за заштита од дискриминација може да биде ефикасно средство за заштита на поединцот и групите на граѓани од дискриминација - специјализирано е и достапно.

Комисијата за заштита од дискриминација на РМ во голема мера се поклопува со проблемите со институциите за еднаквост во другите земји, особено кога станува збор за ограничени ресурси. Тоа директно влијае на ефикасноста во остварувањето на сите нејзини надлежности, меѓу другото, навременото решавање на претставките,

присуство на терен, организирање активности за подигање на јавната свест, спроведување различни видови истражувања итн.

Препораки

1. Една од основните потреби за поажурно и поефикасно функционирање на Комисијата за заштита од дискриминација се финансиските ресурси. Моментално расположливите средства со кои располага Комисијата не се доволни за реализирање на важни надлежности кои се дел од работата на истата. Факт е дека доколку и во наредните години се определуваат средства од буџетот на Република Македонија за Комисијата во иста или слична висина, нема да постои можност да се постигнува потребниот капацитет за основната работа. Од друга страна пак, знаеме колку се важни активностите од типот информирање на јавноста, подигнување на јавната свест, соработката со локални, национални и меѓународни организации и институции, за кои и тоа како се потребни материјални средства за овие активности да можат да се постигнат. Со други зборови, во целост би се блокирало функционирањето на Комисијата.

2. Потребно е да се обезбеди сите надлежни органи во согласност со своите овластувања и координирана работа да дејствуваат во потиснување на медиумската промоција на говор на омраза, насилство, нетолеранција и дискриминирачки ставови, посебно јавните радиодифузни сервиси и јавните претпријатија. Истите да бидат главни промотори на идејата за еднаквост, толеранција и недискриминација, така што преку нивните дејствувања да придонесат активно да се подигне јавната свест како кај граѓаните така и кај сите релевантни чинители во општеството за проблемот на дискриминацијата, сфаќањето на концептот на антидискриминација, како и да се придонесе за промени на социјалните и културните модели кои се базирани на стереотипите и предрасудите кон малцинствата и маргинализираните групи во општеството.

3. Од приоритетен карактер и важност е формирање административно-техничка и стручна служба на Комисијата за заштита од дискриминација, бидејќи искуствата од претходните години ја покажуваат потребата и неопходноста од постоење на ваков тип на секретаријат кој ќе биде професионално тело во рамките на Комисијата и ќе ги извршува примарните задачи за непречено функционирање. Тоа би подразбирало најмалку три вработувања во ова тело, со цел посеопфатно, поделотворно и попрофесионално работење на Комисијата.

4. Потребно е да се преземат сите неопходни мерки со цел наставните програми на сите нивоа, како и учебници и други наставни материјали, да интегрираат теми кои кај учениците/ студентите ќе развијат култура на мир, толеранција, солидарност, разбирање и почитување на различноста, полово рамноправност и недискриминација, а

од наставните материјали да се елиминираат сите содржини кои поддржуваат родови и други стереотипи и предрасуди.

5. Потребно е да се креираат и реализираат обуки на наставниците во основните, средните училишта и на универзитетите со цел да се зголеми нивната чувствителност за проблемот на дискриминација, да се развие духот на толеранција, солидарност, разбирање и прифаќање на различноста и недискриминаторски однесувања и со својата работа да придонесат кон остварување пријателски средина за сите ученици.

Предизвици за 2016 година

Во 2016 година Комисијата ќе продолжи со континуираната соработката со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, со EQUINET – Европска мрежа на тела за еднаквост, со соодветните дипломатски мисии и меѓународни организации во РМ, како и со невладиниот сектор. Во оваа смисла, Комисијата и Мисијата на ОБСЕ во Скопје потпишаа нов меморандум за соработка за 2015 година. Во тој контекст, се планира поддршка од Мисијата на ОБСЕ во Скопје во делот на приближување на концептот на дискриминација на локално ниво. За таа цел, Комисијата ќе добие поддршка за модификација на постоечкиот софтвер на Комисијата. Поддршка за организирање на прес-конференција за промовирање на Годишниот извештај 2015 година и за промоција на истражувањата и анализите кои беа спроведени во соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје. Преку соработката со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Комисијата ќе биде дел од проект кој ќе придонесе за јакнење на капацитетите на Комисијата, односно обука за прибирање на средства. Проектот ќе содржи истражувачка компонента, активности врзани со основот на попреченост, остварување на средби со социјалните партнери и тн.